

SYLABUS

Sociální a pedagogická psychologie

Garant:	Mgr. Yvona Kostecká, Ph.D.
Vyučující:	Prof. PhDr. Zdeněk Helus DrSc.
Fakulta:	Pedagogická fakulta UK
Pracoviště:	Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství
Akademický rok:	2014/2015
Semestr:	letní
Rozsah výuky:	12 hodin přímé výuky / 8 hodin samostudia
Způsob výuky:	Kombinované studium
Způsob zakončení:	Zkouška

Cíl předmětu:

Cílem studia je orientovat studenty v pojetí a základních tématech sociální a pedagogické psychologie. A to tak, aby z nich mohli čerpat podněty pro reflexi nad problémy a úkoly, s nimiž se setkáváme v současné škole a které musí učitel řešit. Studium by mělo napomáhat optimalizaci práce s žáky ve výuce.

Obsah kurzu:

A.

- Pojetí **sociální psychologie** jako vědy o člověku v sociálních souvislostech jeho života. Jak tyto souvislosti na člověka působí, jak se s nimi vyrovnává.
- Mezilidské vztahy.
- Skupinové procesy; postavení jedince ve skupině, transformační vliv skupiny na jedince.
- Interakce a komunikace.
- Socializace osobnosti: pojetí socializace ve vztahu k výchově a vzdělávání; socializace primární a sekundární; socializační procesy; preformativní význam rané socializace; socializace jako celoživotní proces; socializace funkční a disfunkční.
- K problematice prosociálního, asociálního a antisociálního jednání.

B.

- Pojetí a praktický význam **pedagogické psychologie**.
- Psychologické principy výuky jako komplementarity učitelova vyučování a žákova učení; jako jednoty vzdělávání a výchovy.
- Aktéři výuky: osobnost učitele, osobnost žáka. Školní třída.
- Výuková interakce /komunikace.
- Psychologie výukového procesu: Psychologické problémy práce s učivem (jeho pojetí,

komplexní kvalita, stádia realizace, naučitelnost); práce s výukovými cíli (využívání jejich motivační valence); psychologická reflexe nad strategiemi a metodickými postupy ve výuce; psychologické problémy hodnocení (hodnocení jako orientující a aktivizující činitel; hodnocení jako předpoklad sebehodnocení).

- Problémy, krize a potíže ve škole / výuce, bránící dosahování stanovených cílů. (Prezentováno na příkladech vzdělávací neúspěšnosti; různých podob nekázně; šikany aj.)
- Psychologický rozbor učitelovy osobnosti a činnosti. Pohled na kompetence učitelů, na jejich specifická ohrožení a příčiny jejich selhávání.

Povinná literatura:

- Mareš, J.: Pedagogická psychologie. Praha: Portál, 2013.
- Helus, Z.: Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada, 2007.
- Helus, Z.: Dítě v osobnostním pojetí. Praha: Portál 2009. (2. přepracované a rozšířené vydání.)
- Jedlička, R.: Výchovné problémy s žáky. Praha: Portál, 2011.

Doporučená literatura:

- Fontana, D.: Psychologie ve školní praxi. 2. vyd. Praha: Portál, 2003.
- Helus, Z., Bravená, N., Franclová, M.: Perspektivy učitelství. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2013
- Kyriacou, C.: Klíčové dovednosti učitele. Praha: Portál, 1996.
- Petty, G.: Moderní vyučování. Praha: Portál, 1996.
- Stuchlíková, I. (ed.): Zvládání emočních problémů školáků. Portál: Praha, 2005.
- Výrost, J., Slaměník, I.: Sociální psychologie. Praha: Grada 2008. (2. přepracované a rozšířené vydání.)

Požadavky ke zkoušce:

Studenti vypracují k tématu, které si na základě přednášek a studia literatury sami zvolí, cca pětistránkovou úvahu, v níž prokáží způsobilost zamyslet se sociálně- či pedagogickopsychologicky nad oblastí svého zájmu.

Studenti absolvují písemný test. Příklady možných otázek:

- Charakterizujte co je to pedagogická psychologie, v čem spočívá její význam.
- Učitelova práce s cíli výuky.
- Komplexní kvalita učiva. Podmínky jeho naučitelnosti.
- Druhy hodnocení.
- Hodnocení jako činitel efektivity výuky.
- V čem je třeba měnit současnou školu.
- Vyjmenujte, co dnes dle Vašeho soudu ztěžuje práci učitele.
- Strategie efektivní výuky.
- Jak lze působit na motivaci žáků k učení ?